

Vilnius, 2009-06-15

I. Europos kraštovaizdžio konvencija

I.1. Bendrosios nuostatos

Europos Tarybos *Europos kraštovaizdžio konvencija* (ETS No. 176, toliau tekste *Florencijos konvencija*) priimta 2000 m. spalio 20 d. Florencijoje, Italijoje, o įsigaliojo nuo 2004 m. kovo 1d. (kai ją ratifikavo 10 Europos Tarybos valstybių narių). Ja siekiama remti Europos kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą bei planavimą ir skatinti Europos bendradarbiavimą šioje srityje.

Florencijos konvencija yra pirmoji tarptautinė konvencija, **skirta būtent kraštovaizdžiui ir apimanti visus Europos kraštovaizdžio aspektus**. Ji laipsniškai išsirutuliojo iš praėjusio amžiaus dešimtojo dešimtmečio iniciatyvų, kurių ėmėsi Europos Tarybos Vietinės ir regioninės valdžios kongresas, Europos aplinkos ministrų konferencija ir Pasaulio gamtos išsaugojimo sąjunga.

Florencijos konvencija siekiama įgyvendinti bendruosius Europos Tarybos tikslus – remti demokratiją, žmogaus teises ir įstatymo valdžią, taip pat ieškoti bendrų sprendimų pagrindiniais klausimais, su kuriais šiandien susiduria Europos visuomenė, ir saugoti europiečių gyvenimo kokybę bei gerovę¹. Konvencijos vertybinės nuostatos yra išdėstytos preambulėje ir patikslintos Konvencijos aiškinamajame rašte², nurodant jos konkrečius tikslus:

- išsaugoti ir puoselėti Europos kraštovaizdžių įvairovę ir kokybę, kultūrinės bei gamtinės vertybes, nes kraštovaizdžiai yra bendro Europos paveldo dalis;
- užtikrinti Europos gyventojų siekį gerinti savo kasdienės gyvenimo aplinkos kokybę, įskaitant ir jausmus, kuriuos jiems sukelia kraštovaizdžio kontempliacija, išsaugoti kraštovaizdžių kokybę ir įvairovę nuo nykimo;
- atsisakyti oficialiosios kraštovaizdžio formavimo veiklos monopolijos, kai ši veikla patikima tik specializuotoms mokslinėms arba techninėms įstaigoms;
- paversti kraštovaizdžio dalykus pagrindiniais politikos klausimais, nes kraštovaizdis yra svarbus europiečių gyvenimo kokybei ir jie negali toleruoti, kai techninė bei ekonominė plėtra keičia jų gyvenamąją aplinką su jais neaptarus;
- suteikus žmonėms aktyvesnį vaidmenį priimant sprendimus dėl kraštovaizdžio, jie labiau susitapdintų su vietovėmis ir miestais, kur gyvena, dirba, ilsisi. Turėdami daugiau poveikio savo aplinkai, jie galėtų stiprinti vietinę bei regioninę tapatybę ir išskirtinumą, o tai sugrįžtų asmenine, socialine bei kultūrine pilnatve.

Būtent todėl Florencijos konvencijos preambulėje nurodytos sąsajos su kitomis konvencijomis: ET *Konvencija dėl Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos*, ET *Konvencija dėl Europos architektūros paveldo apsaugos (Grenados konvencija)*, ET *Europos konvencija dėl archeologijos paveldo apsaugos (Valeto konvencija)*, ET *Bendrajai Europos konvencija dėl bendradarbiavimo per sienas tarp teritorinių bendrijų ir valdžios organų bei jos papildomus protokolus*, ET *Europos vietos savivaldos chartija*, JT *Biologinės įvairovės konvencija*, UNESCO *Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencija* ir JTEEK *Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais (Orhuso konvencija)*.

Florencijos konvencija yra pagrįsta kraštovaizdžio visuotinumui prielaida (kraštovaizdis yra visur, o visi žmonės ir jų aplinka yra kraštovaizdžio dalis) ir nustato konkretų tikslą – skatinti valstybės institucijas vietiniu, regioniniu, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu įteisinti politiką bei priemones kraštovaizdžiams visoje Europoje apsaugoti, tvarkyti ir planuoti. Ji yra taikoma visai kiekvienos valstybės – Konvencijos šalies – teritorijai, susieja gamtos ir kultūros dalykus, įskaitant gamtos ir kultūros paveldą, kaip kraštovaizdyje gyvuojančius, matomus ir nuo jo neatsiejamus reiškinius, taip pat apima visų rūšių kraštovaizdžius, kurie

apsprendžia žmonių gyvenamosios aplinkos kokybę – unikalius ir kasdieninius, itin kokybiškus ir nuniokotus, gamtinius ir kultūrinius, miesto, priemiesčių ir kaimo...

Florencijos konvencijos tikslas – skatinti kraštovaizdžio apsaugos, tvarkymo ir puoselėjimo veiklą; ji palaiko kraštovaizdžio sampratos taikymą ištisoms teritorijoms, o ne ten išskirtoms atskiroms vietoms bei vietovėms. Todėl, priešingai nei daugelis kitų konvencijų (pvz., UNESCO Pasaulio gamtos ir kultūros paveldo apsaugos konvencija), *Florencijos konvencija* nenumato specialių europinių sąrašų, skirtų ypač vertingiems kraštovaizdžiams. Tačiau įteisinamas žmogaus veiklos įvertinimas – „Europos Tarybos premija už kraštovaizdį“, kuri suteikiama už tai, kas jau realiai įgyvendinta ir gali tapti geru pavyzdžiu kitiems. Už įdiegtą pavyzdinę ir ilgalaikę politiką arba įgyvendintas atitinkamas kraštovaizdžių apsaugos, priežiūros ir planavimo priemones gali būti apdovanotos vietinės arba regioninės valdžios institucijos bei nevyriausybinės organizacijos.

Svarbu, kad pagal *Florencijos konvenciją* kraštovaizdžio klausimai yra siejami su trimis sritimis – žmogaus ir gamtos sąveika, žmogaus aplinkos kokybe ir tvariu vystymusi. Šių klausimų neįmanoma išspręsti priskiriant vienam sektoriui ar atskiram administravimo lygmeniui. Be to, politika negali apsiriboti vien bendraisiais teiginiais – ją būtina įgyvendinti konkrečiose vietose. Pagaliau, ji turi būti matoma tikrinant ir vertinant tokios veiklos sukurtus kraštovaizdžius³.

Florencijos konvencija pateikia lankstų požiūrį į kraštovaizdį, nes dėl skirtingų savybių skirtingiems kraštovaizdžiams reikia įvairaus pobūdžio veiksmų, pradedant apsauga, priežiūra, pagerinimu ir baigiant faktiniu sukūrimu. Ji siūlo tarptautinio ir nacionalinio lygmens teises bei finansines priemones, skirtas **kraštovaizdžio politikai** formuoti ir skatina vietinės ir centrinės valdžios, taip pat kaimyninių šalių bendradarbiavimą saugant kraštovaizdžius. Nustatytus skirtingų sprendimų variantus Šalys gali taikyti pagal savo konkrečius poreikius.

1.2. Konvencijos Šalių įsipareigojimai

Kiekviena Konvencijos Šalis įsipareigoja:

- įstatymais įteisinti kraštovaizdį kaip esminę žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties (tapatumo) pagrindą;
- nustatyti ir įgyvendinti kraštovaizdžio planavimo politiką, kuria siekiama saugoti, tvarkyti ir planuoti (t.y., aktyviai formuoti) kraštovaizdžius įteisinant konkrečias priemones (pvz. supratimo didinimą, specialių politinių instrumentų sukūrimą);
- nustatyti visuomenės dalyvavimo kraštovaizdžio politikoje tvarką;
- integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į regionų ir miestų planavimo, kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę bei ekonominę politiką ir bet kurią kitą politikos sritį, galinčią turėti tiesioginio arba netiesioginio poveikio kraštovaizdžiui;
- keistis patirtimi bei informacija tiek tarptautiniu lygmeniu, tiek su kaimyninėmis šalimis.

1.3. Įgyvendinimo procesai

Nuo *Florencijos konvencijos* priėmimo Europos Tarybos lygmeniu bei iniciatyva vyko intensyvus darbas erdvinio planavimo, darnaus vystymosi ir kraštovaizdžio kaip žmogaus gyvenamosios terpės apsaugos, tvarkymo bei kūrimo srityje. Reaguojant į naujas Europoje atsirandančias vystymosi aplinkybes ir į kintantį tarptautinį teisinį, ekologinį, ekonominį ir pan. kontekstą, buvo priimami nauji teisės aktai.

2005 m. gegužės 17 d. Varšuvoje vykęs Europos Tarybos valstybių vadovų susitikimas priėmė *Veiksmų planą*, kurio skyrelyje „Tvaraus vystymosi skatinimas“ nustatyta, jog valstybės Šalys įsipareigoja gerinti piliečių gyvenimo kokybę, todėl Europos Taryba turimų instrumentų pagrindu ir iš tvaraus vystymosi perspektyvos toliau plėtos bei palaikys integruotą politiką aplinkos, kraštovaizdžio, erdvinio planavimo bei stichinių nelaimių valdymo srityje⁴.

2005 m. taip pat priimta Europos Tarybos Bendroji konvencija dėl kultūros paveldo vertės visuomenei⁵, kuri be kitų konvencijų vadovaujasi ir Florencijos konvencija.

2008 m., patvirtindamas vis didesnę paveldo ir kraštovaizdžio politikos suartėjimą, Europos Tarybos Ministrų komitetas 2008-01-30 vietoj Kultūros paveldo vadovaujančio komiteto sukūrė naują Kultūros paveldo ir kraštovaizdžio vadovaujantį komitetą ir pavedė jam atsakomybę už gamtos ir kultūros paveldą, taip pat atitinkamų konvencijų stebėseną ir panašiai⁶. 2008 metais Europos Tarybos Ministrų Komitetas priėmė du svarbius dokumentus, skirtus valstybėms narėms – rekomendaciją CM/Rec(2008)3 „Dėl Europos kraštovaizdžio konvencijos įgyvendinimo gairių“⁷ (toliau vadinama „Rekomendacija dėl gairių“), kuria Konvencijos Šalims rekomenduojama atsižvelgti į patvirtintąsias gaires ir jas įteisinti bendrosios nacionalinės politikos pagrindu. Tuo pat metu priimta ir rezoliucija CM/Res(2008)3 „Dėl Europos Tarybos kraštovaizdžio premijos skyrimo taisyklių“⁸.

Sistemiškai rengiamos ET konferencijos, seminarai, mokslinės dirbtuvės⁹.

I.4. Pagrindinės sąvokos¹⁰

I.4.1. Kraštovaizdis

Pagal *Florencijos konvenciją* „kraštovaizdis yra žmonių suvokiama teritorija, kurios pobūdį nulėmė gamtos ir (arba) žmogaus faktorių veikimas ir sąveika“. Ši sąvoka:

- taikoma visai valstybių – Konvencijos Šalių – teritorijai,
- apima natūralios gamtos, kaimo, miesto ir miesto apylinkių teritorijas, vietoves, aprėpia žemę, vandenį ir jūrų pakrančių teritorijas,
- taikoma tiek kraštovaizdžiams, kurie galėtų būti laikomi išskirtiniais, tiek įprastiniams arba sunykusiems kraštovaizdžiams¹¹.

Rekomendacijoje dėl gairių pabrėžiama, jog *Florencijos konvencijos* sąvoka skiriasi nuo pateikiamos kai kuriuose kituose dokumentuose. Pastaruosiuose *kraštovaizdis* laikomas, pvz., *paveldo vertybe* arba yra skirstomas (pvz., į kultūrinį ir gamtinį), vertinamas kaip fizinės erdvės dalis. Tuo tarpu *Florencijos konvencija* siekiama *žmogaus gyvenamosios aplinkos kokybės*, nes tai – išankstinė asmens bei visuomenės gerovės (gerovė suprantama fiziniu, fiziologiniu, psichologiniu ir intelektiniu požiūriais) ir tvaraus vystymosi sąlyga; taip pat siekiama palaikyti kraštovaizdžius kaip ekonominį aktyvumą skatinančius išteklius.

Aiškina, jog daugiausiai dėmesio skiriama teritorijai kaip visumai, neskirstant į miesto, miesto apylinkių, kaimo ir gamtines, arba į išskirtines, kasdienes bei suniokotas dalis; be to, neapsiribojama kultūriniais, antropogeniniais ir gamtiniais elementais. Priešingai, kraštovaizdis sudaro visumą, kurios dalis reikia vertinti visą vienu metu ir atsižvelgiant į jų tarpusavio sąsajas.

Tvarus vystymasis laikomas samprata, visiškai ir visuotinai integruojančia aplinkos, kultūros, socialinių bei ekonominių matmenis, taikomus visai teritorijai.

Nurodoma, jog, – gerbiant ir saugant vietos gyventojų tapatybę, taip pat siekiant turiningesnio asmens ir visuomenės gyvenimo, – svarbu atsižvelgti į vietos gyventojams būdingą juslinį ir jausminį kraštovaizdžio suvokimą, pripažinti jo išskirtinumą ir konkrečias istorines bei kultūrinės savybes. Tai reiškia, jog reikia pripažinti vietinių gyventojų teises ir pareigas aktyviai veikti gaunant informaciją, priimant sprendimus ir valdant jų gyvenamųjų vietų kokybę; toks dalyvavimas negali būti formalus, priešingai jis turi būti neatsiejama tvarkymo, apsaugos bei planavimo procedūrų dalis¹².

Kraštovaizdžio apibrėžimai kituose susijusiuose ET tekstuose. HEREIN internetiniame sąvokine pateikiami šie apibrėžimai lietuvių kalba:

- „kultūrinis kraštovaizdis“ yra tam tikros topografiškai ribotos kraštovaizdžio dalys, suformuotos įvairiai veikiant žmogui ir gamtai, kurios atspindi žmonijos evoliuciją ir turi socialinę bei kultūrinę svarbą, nes jose yra materialių praeities liekanų, liudijančių apie žemės naudojimą ir žmonių veiklą

praeityje, amatus ar ypatingus papročius, arba su šiomis teritorijomis susijusius literatūros ir meno kūrinius arba istorinius faktus¹³;

- „gamtinės vietovės“ yra vietovės, kuriose dominuoja geografiniai, klimatiniai ar aplinkos veiksniai lyginant su žmonijos vystymosi, įsikūrimo ar kita veikla¹⁴.

1.4.2. Teisinis kraštovaizdžio pripažinimas

Pagal *Florencijos konvenciją* kiekviena Šalis įsipareigoja „įstatymais įteisinti kraštovaizdį kaip esminę svarbią žmonių aplinkos sudedamąją dalį, savitą jų bendro kultūros ir gamtos paveldo išraišką bei jų tapatumo pagrindą“ (5 str.)

Rekomendacija dėl gairių išaiškina, jog kraštovaizdžio pripažinimas reiškia, jog visoms Europos institucijoms ir piliečiams atsiranda teisių bei pareigų jų fizinės aplinkos atžvilgiu (I.3 d.).

1.4.3. Kraštovaizdžio politika

Pagal *Florencijos konvenciją* „kraštovaizdžio politika“ yra kompetentingų valdžios institucijų bendrų principų, strategijų ir gairių, leidžiančių imtis konkrečių priemonių kraštovaizdžiams saugoti, tvarkyti ir planuoti, raiška (1 str.).

Rekomendacija dėl gairių išaiškina, jog praktinio taikymo atžvilgiu Florencijos konvencija numato:

- parengti konkrečią kraštovaizdžio politiką ir tuo pat metu integruoti kraštovaizdžio matmenį į visas sektorinės politikos, tiesiogiai arba netiesiogiai veikiančios teritorijų kaitą, sritis. Tai reiškia, jog kraštovaizdis turi būti ne kitų temų priedėlis, o neatsiejama jų dalis;
- pereiti nuo politikos, pagrįstos vien išskirtinių teritorijos savybių bei dalių apsauga, prie politikos, pripažįstančios visą gyvenamąją aplinką, tiek išskirtinę, tiek kasdieninę arba suniokotą;
- naują kraštovaizdžio stebėjimo bei aiškinimo būdą – matyti teritoriją kaip visumą, atsisakant vien saugotinių vietų identifikavimo, vienu metu taikyti ir jungti kelis metodus, taip susiejant archeologinį, istorinį, kultūrinį, suvokiamąjį, ekonominį ir socialinį požiūrius (I.4 d.)

1.4.4. Kraštovaizdžio apsauga

Pagal *Florencijos konvenciją* „kraštovaizdžio apsauga“ yra veiksmai, kuriais siekiama išsaugoti ir palaikyti kraštovaizdžio svarbias arba būdingas ypatybes, pateisinami jo paveldo verte, atsiradusia dėl natūraliai susiformavusio gamtovaizdžio ir (arba) žmonių veiklos (1 str.).

Rekomendacija dėl gairių išaiškina, jog apsaugos samprata apima supratimą, jog kraštovaizdis gali keistis, o tie pokyčiai tam tikrose ribose – priimtini. Naujų bandomų apsauginių priemonių tikslas nėra sustabdyti laiką arba atkurti nebeegzistuojantį gamtinį ar žmogaus paveiktą teritorijos pobūdį, tačiau jomis galima kreipti vietovių pokyčius, kad jų saviti materialūs ir nematerialūs ypatumai būtų perduoti ateities kartoms. Kraštovaizdžio pobūdis priklauso nuo ekonominių, socialinių, kultūrinių bei istorinių veiksnių, kurie dažnai yra už konkrečių vietovių ribų. Todėl reikia rasti būdus, kurie atitinkamu lygmeniu paveiktų ne vien vietovės pobūdį, bet ir išorinius veiksnius (I.5 d.).

1.4.5. Kraštovaizdžio tvarkymas

Pagal *Florencijos konvenciją* „kraštovaizdžio tvarkymas“ yra veiksmai, kuriais, žvelgiant iš tvaraus vystymosi perspektyvos, siekiama užtikrinti nuolatinį kraštovaizdžio palaikymą, kad būtų galima kreipti ir harmonizuoti pokyčius, kuriuos sukelia socialiniai, ekonominiai ir aplinkos procesai (1 str.).

Rekomendacija dėl gairių išaiškina, jog „kraštovaizdžio tvarkymas“ yra nuolatinis tęstinis veiksmas, kurios tikslas – daryti poveikį veiklai, kuri sukelia kraštovaizdžio keitimą. Tvarkymas gali būti tam tikras pritaikomasis planavimas, kuris plėtojasi visuomenėms keičiant savo gyvenimo būdą, raidą, aplinką; kita vertus, tai gali būti teritorijos raidos projektas, kuris atsižvelgia į naujus socialinius siekius, prognozuojamą biofizinio bei kultūrinio pobūdžio kaitą ir gamtinių išteklių pasiekiamumą (I.5 d.).

I.4.6. Kraštovaizdžio planavimas

Pagal *Florencijos konvenciją* „kraštovaizdžio planavimas“ yra aiškiai į ateitį orientuota veiksmas, kuria siekiama tobulinti, atkurti arba kurti kraštovaizdžius (1 str.).

Rekomendacija dėl gairių išaiškina, kad kraštovaizdžio planavimas vertintinas kaip ir teritorijos raidos projektas. Jis turi atsižvelgti į vykstančią raidą ir yra susijęs su tokiais pokyčiais, dėl kurių galima numanyti atsirastant naujus socialinius poreikius. Taip pat jis turi nenukrypti nuo tvaraus vystymosi ir leisti vyksti galimiems vidutinės trukmės ir ilgalaikiams ekologiniams bei socialiniams procesams. Pagaliau jis turi apimti suniokotų vietų (gamtinių išteklių gavybos, atliekų laikymo, dykrų ir pan.) atgaivinimą.

I.4.7. Kraštovaizdžio kokybės siekiniai

Pagal *Florencijos konvenciją* „kraštovaizdžio kokybės siekiniai“ yra konkrečiam kraštovaizdžiui skirti kompetentingų valdžios institucijų suformuluoti visuomenės siekiai jos apylinkių kraštovaizdžio ypatumų atžvilgiu (1 str.), o kiekviena šalis įsipareigoja po konsultacijų su visuomene apibrėžti kokybės siekinius pagal 5 straipsnio c punktą nustatytiems ir įvertintiems kraštovaizdžiams (6 str.).

Rekomendacija dėl gairių išaiškina, kad kraštovaizdžio kokybės siekiniai turi būti pagrįsti žiniomis apie konkrečių vietų pobūdį bei savybes, jų dinamikos bei potencialo identifikavimu, taip pat visuomenės suvokimu apie šį kraštovaizdį. Šie siekiniai padėtų susieti politinių sprendimų pasirinkimą su socialiniais reikalavimais bei vertėmis, kurias kraštovaizdžiui priskiria visuomenė, ypač atsižvelgiant į tai, kad dėl gyventojų įvairovės socialinis suvokimas gali būti skirtingas. Tačiau apsaugos, tvarkymo ir planavimo pasirinkimai turi apimti visą kraštovaizdį, atsisakant skaidyti jį į atskirus jį sudarančius elementus: svarbu atsižvelgti, kad kraštovaizdyje susipina senosios ir dabartinės kraštovaizdžio sistemos, o jo pobūdį drauge formuoja įvairių sričių (fizinės, funkcinės, simbolinės, kultūrinės bei istorinės, formaliosios ir kt.) poveikiai (II.2.2 d.).

I.4.8. Dalyvavimo tvarka

Pagal *Florencijos konvenciją* turi būti nustatyta plačiosios visuomenės, vietos ir regionų valdžios institucijų bei kitų dalyvių, suinteresuotų kraštovaizdžio politikos apibrėžimu ir įgyvendinimu, dalyvavimo tvarka (5 str.).

Rekomendacija dėl gairių atkreipia dėmesį ne tik į bendrąsias dalyvavimo nuostatas, bet ir tai, kad *dalyvavimo samprata* reikalauja atsižvelgti į socialinį kraštovaizdžio suvokimą ir vietinius siekinius, ji reiškia dvikryptį procesą tarp ekspertų bei mokslininkų link visuomenės ir atvirkščiai. Paaiškinama, jog visuomenė turi empirinių žinių, kurios yra naudingos visapusiškam moksliniam pažinimui suformuoti ir susieti su konkrečiu kontekstu, kad „vertinimas“ yra suprantamas kaip ekspertų analizių ir gyventojų kraštovaizdžiui priskiriamų verčių sugretinimas, atsižvelgiant tiek į mokslinę, tiek į populiariąją kultūrą ir žinant, kad šios vertės yra kokybinės, o ne kiekybiškai apskaičiuojamos, bet to, kai kurios gali būti priešingos viena kitai. Taip pat nurodoma, kad dalyvavimas turi vykti kiekviename iš skirtingų etapų, sudarančių kraštovaizdžio politikos rengimo ir įgyvendinimo procesus, ypač kraštovaizdžio įvertinimo, jo kokybės siekinių apibrėžimo, sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo etapuose, taip pat visose įgyvendinimo stadijose, nuo pirminio susipažinimo iki sutartų (t.y., tokių, kuriuos projektuojant dalyvavo visi suinteresuoti asmenys) veiksmų vykdymo (II.2.3 d.).

Parengė Jūratė Markevičienė,
Valstybinės kultūros paveldo komisijos narė

Nuorodos ir pastabos:

¹ *General Report of Activities 2007-2009 and Status of Signature and Ratifications of the European Landscape Convention*. 5th Conference of the Council of Europe on the European Landscape Convention. Strasbourg, 30-31 March 2009. Strasbourg, 1st February 2009

(http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/Source/Conventions/Landscape/CEP-CDPATEP%20_2009_%205E%20General%20Report%20of%20activities%202007-2009.pdf)

² *Council of Europe - Explanatory Report on the European Landscape Convention*

(<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/176.htm>). 21-24, 30 p.

³ *First meeting of the Workshops for the implementation of the European Landscape Convention*. Council of Europe, Strasbourg, 23-24 May 2002

(http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/Source/Resources/Publications/Land/ESPL_74_BIL.pdf)

⁴ „We are committed to improving the quality of life for citizens. The Council of Europe shall therefore, on the basis of the existing instruments, further develop and support integrated policies in the fields of environment, landscape, spatial planning and prevention and management of natural disasters, in a sustainable development perspective“. *Action Plan. I.7. Promoting sustainable development*. CM(2005)80 final 17 May 2005

(http://www.coe.int/t/dcr/summit/20050517_plan_action_en.asp)

⁵ Council of Europe Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society (Faro convention). CETS No.: 199 (<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=199&CM=8&CL=ENG>)

⁶ Steering Committee for Cultural Heritage and Landscape (CDPATEP)

(http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/About/governance/CDPATEP_en.asp); Terms of reference of the Steering Committee for Cultural Heritage and Landscape (CDPATEP) (<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1242003>)

⁷ Recommendation CM/Rec(2008)3 of the Committee of Ministers to Member States on the Guidelines for the Implementation of the European Landscape Convention, adopted by the Committee of Ministers on 6 February 2008 at the 1017th meeting of the Ministers' Deputies (http://www.dgotdu.pt/cp/Recommendation_guidelines-ELC.pdf)http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Legal_co-operation/Public_international_law/Texts_& Documents/CMRec2008_8JurisdictionICJExpMemE.pdf)

⁸ Resolution CM/Res(2008)3 on the rules governing the Landscape Award of the Council of Europe, adopted by the Committee of Ministers on 20 February 2008 at the 1018th meeting of the Ministers' Deputies

(<http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/Source/Conventions/Landscape/Rules%20Landscape%20Award.pdf>)

⁹ Dirbtuvių temos puikiai atskleidžia Konvencijos aprėptį: 2002-05- 23/24 Strasbūre „Kraštovaizdžio politika: įnašas į Europos piliečių gerovę ir tvarų vystymąsi (socialiniai, ekonominiai, kultūriniai ir ekologiniai aspektai); kraštovaizdžio identifikavimas, vertinimas ir kokybės siekiniai naudojant kultūrinius bei gamtinius išteklius; supratimo didinimas, mokymas iš švietimas; nauji kraštovaizdžio apsaugos, tvarkymo ir planavimo instrumentai“; 2003-11-27/28 Strasbūre „Kraštovaizdžio integravimas į tarptautinę politiką, programas ir transnacionaliniai kraštovaizdžiai; kraštovaizdžiai ir asmens bei visuomenės gerovė; erdvinis planavimas ir kraštovaizdis“; 2005-06-16/17 Korke (Airija) „Miestų priemiesčių ir miesto apylinkių kraštovaizdžiai; 2006-05-11/12 Liublianoje (Slovėnija) „Kraštovaizdžiai ir visuomenė“; 2006-09-28/29 Žironoje (Ispanija) „Kraštovaizdžių kokybės siekiniai – nuo teorijos iki praktikos“; 2007-09-20/21 Sibiu (Rumunija) „Kraštovaizdis ir kaimo paveldas“ (Sibiu Europos kultūros sostinės metų kontekste); 2008-04-24/25 Piešťanuose (Slovakija) „Kraštovaizdis planavimo politikoje ir administravime – integruoto erdvinio valdymo link“; 2009-10-8/9 Malmėje (Švedija) „Kraštovaizdis ir varomosios jėgos“. Šaltinis: *General Report of Activities 2007-2009 and Status of Signature and Ratifications of the European Landscape Convention...* Žr. 1-ą nuorodą

¹⁰ Konvencijos originalūs tekstai yra anglų ir prancūzų kalbomis. Lietuviškas oficialusis vertimas daugeliu atžvilgiu atitinka originalą, tačiau yra ir esminių netikslumų (žr. priedą), dėl kurių Konvencijos nuostatos gali būti neteisingai perkeltos į Lietuvos Respublikos įstatymus (žr. priedą). Todėl vertėtų rekomenduoti LR Vyriausybės kancleriu iniciuoti vertimo tikslinimą, taip pat atsižvelgiant ir į Konvenciją išaiškinančią ET 2008 m. rekomendaciją CM/Rec(2008)3 „Dėl Europos kraštovaizdžio konvencijos įgyvendinimo gairių“

¹¹ Florencijos konvencija..., 1-2 str.

¹² Recommendation CM/Rec(2008)3 ..., I.2 p.

¹³ <http://thesaurus.european-heritage.net/sdx/herein/thesaurus/consult.xsp?nr=12144>

¹⁴ <http://thesaurus.european-heritage.net/sdx/herein/thesaurus/consult.xsp?nr=12127>